

Април, 2019г.

Бр. 04/2019

Претседателски и локални избори 2019

Втор извештај од медиумското известување пред почетокот на изборната кампања

На 9 април, Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги го објави Вториот извештај од медиумското известување за Претседателските и предвремените локални избори 2019, којшто се однесува на периодот од 7 до 31 март 2019 година. Во извештајот е анализирана 24-часовната програма на МРТ1, МРТ2, МР1 и Програмата на албански јазик на Каналот на етничките заедници на Македонско радио и на 11 телевизии на државно ниво.

Во овој период, беше констатирано непочитување на професионалните стандарди за вршење на дејноста кај ТВ Сонце. Половина од вкупното време во Вестите на Програмата на албански јазик на Македонското радио, беше посветено на трансмисија на информации за секојдневните активности на Владата. Од прилозите поврзани со изборите, преовладуваа информации за активностите на Државната изборна комисија, додека известувањето во дневно-информативните емисии го отсликуваше дневниот тек на актуелните или актуелизираните теми од сферата на политиката, економијата, социјалата, здравството итн.

Прв извештај за начинот на известување на радиодифузерите во првите 9 дена од изборната кампања

На 15 април, Агенцијата го објави Првиот извештај за начинот на известување на радиодифузерите за периодот од 1 до 9 април 2019 година. Со мониторингот беа опфатени вкупно 32 програмски сервиси, односно 15 програмски сервиси на национално ниво и 17 регионални и локални телевизии. Во првите девет дена од кампањата, националните медиуми повеќе се концентрираа на активностите на претседателските кандидати, а некои од нив во вестите воопшто не известуваа за локалните избори или патем спомнаа некој од кандидатите. Две телевизии известуваа само за изборите во Општина Дебар.

Регионалните и локалните медиуми пак, беа поконцентрирани на локалните избори за својата општина, но со мали минути, со исклучок на ТВМ со седиште во Охрид која во поголемиот дел од вестите информираше за активностите поврзани со кампањата за градоначалник. За претседателската кампања не се известуваше со голем интензитет, поради што може да се каже дека времето алоцирано за кандидатите не е доволно големо за да се извлечат оценки за тоа колку е почитуван принципот на еднаква распределба на времето меѓу тројцата кандидати, односно дали е постигнат баланс во известувањето. Сепак, наодите дадоа индикации за тоа дали и како е запазен принципот на еднаквост.

Анализата утврди неколку пристапи на известување во медиумите. Некои од медиумите настојуваа да обезбедат еднаквост во распределбата на времето што го одвоиле заедно за кандидатите и за партиите кои ги поддржуваат, други настојуваа да обезбедат приближна еднаквост на времето меѓу кандидатите. Кај некои од радиодифузерите преку времето може да се согледа разликата во интензитетот на кампањата на Блерим Река – било поединечно, било заедно со партиите кои го поддржуваат, додека кај некои медиуми помалото време за кандидатот Блерим Река, освен на интензитетот на неговата кампања, се должеше и на разлика во пристапот – покуси прилози, без директни обраќања, што не е случајот со известувањето за останатите двајца кандидати. Практиката на ТВ Сонце да ги пренесува пред сè ставовите на политичката партија Македонска Алијанса, чиј претседател е сопственик на телевизијата, продолжи и во првите девет дена од кампањата. Повеќето медиуми реализираа и посебни информативни емисии посветени на изборите, а во останатиот дел од дневно-информативните емисии, вообичаено најмногу време се одвојуваше за активностите на Владата. Јавниот сервис МРТ1 и ТВ 24 Вести обезбедија информации за лицата со оштетен слух, со тоа што на знаковен јазик се преведуваше едно дневно издание на вестите, како и дел од дебатите.

Втор извештај за начинот на известување на радиодифузерите во вторите 10 дена од изборната кампања

На 25 април, Агенцијата го објави Вториот извештај за начинот на известување на радиодифузерите во периодот од 10 до 19 април 2019 година. Исто како и првите девет дена од кампањата, со мониторингот беа опфатени вкупно 32 програмски сервиси. Од регионалните и локалните телевизии ретко која во вестите имаше посветено позначајно време за изборите генерално, со тоа што обично се концентрираа на локалните избори. Карактеристика на медиумското покривање во овој период беше поголемото настојување кај радиодифузерите за доследно почитување на принципот на еднаквост, согласно кој се обезбедува баланс во известувањето за активностите и на претседателските и на градоначалничките кандидати. Исклучок е ТВ Сител кај која има поголеми разлики во отстапеното време во вестите, од една страна за претседателските кандидати Пендаровски и Силјановска-Давкова, а од друга страна за кандидатот Река.

На повеќе медиуми имаше посебни информативни емисии, реализирани било како дебати било како интервјуа на тема избори, а во неколку емисии гостуваа и претставници на ДИК, со цел да ги информираат гледачите за начинот на остварување на нивното гласачко право и за текот на изборниот процес воопшто. Во неколку наврати и гледачите имаа можност да ги изнесат своите ставови во врска со изборите, на медиумите коишто емитуваат програми, во кои актуелните настани беа предмет на дискусија со гледачите. МРТ 1, согласно својата обврска, повеќепати упати повик за бесплатно политичко претставување до кандидатите за претседатели и за градоначалници, на кој се одсва само кандидатот за градоначалник на Охрид од ГДУ. Освен Јавниот сервис МРТ1 и ТВ 24 Вести, информации за лицата со оштетен слух на знаковен јазик обезбеди и охридската ТВМ.

NEWSLETTER

Констатирани прекршувања

Покрај општите извештаи од мониторингот на известувањето на медиумите, за оние радиодифузери кај кои беше констатирано прекршување, објавени се и поединечни извештаи.

При надзор над изборното медиумско претставување на програмата на 1 ТВ, емитувана на 22 април 2019 година, констатирано е прекршување на правилото за емитување платено политичко рекламирање. Имено, 1 ТВ спротивно на Изборниот законик емитуваше платено политичко рекламирање во посебната информативна програма „Отворено студио 1“ посветена на изборниот процес.

При надзорот над изборното медиумско претставување на програмата на ТВ Ускана Еден, емитувана од 1 до 6 април 2019 година, констатирано е прекршување на правилото за емитување платено политичко рекламирање. ТВ Ускана Еден во повеќе реални часови емитувана програма на 1, 2, 5 и 6 април 2019 година, спротивно на член 75-ѓ од Изборниот законик, одвои повеќе од 4 минути платено политичко рекламирање во еден реален час за кандидатот за претседател Блерим Река, поддржан од политичките партии во опозиција. За констатираните прекршувања, против 1 ТВ и ТВ Ускана Еден е поведена прекршочна постапка.

При надзорот над изборното медиумско претставување во периодот од распишување на изборите до почетокот на изборната кампања, на програмата на ТВ Сонце емитувана од 9 февруари до 31 март 2019 година, констатирано е прекршување на начелата за вршење на дејноста. Имено, во изданијата на вестите во 18 часот емитувани во периодот од 9 до 31 март, за партијата Македонска алијанса, чиј претседател е Ѓорѓија Џорџ Атанасовски, сопственик на ТВ Сонце, издвоено е поголемо време, од вкупното време што го добиле сите други политички партии заедно. Во овој период, вестите честопати започнуваа со ставовите и реакциите на Македонската алијанса, а медиумот не обезбеди еднаков третман на различните гледишта и мислења и овозможување на слободно оформување на мислењето на публиката за одделни настани и прашања.

Потсетување на обврските при објавување анкети и правилата за изборниот молк

Во два наврати, на 15 и на 30 април, Агенцијата ги потсети радиодифузерите за периодот до кога согласно Изборниот законик, можат да се објавуваат резултати од испитувања на јавното мислење поврзани со учесниците во изборниот процес.

Агенцијата потсети и на обврските предвидени за периодот на изборниот молк, во кој радиодифузерите продолжуваат да известуваат за активностите на Државната изборна комисија и за изборниот процес на денот на гласањето, но не смеат да објавуваат какви било информации, фотографии, аудио и аудио-визуелни материјали поврзани со или во кои учествуваат учесници во изборите; какви било облици на медиумско известување кои се отворено или прикриено во функција на нечија изборна кампања и можат да влијаат врз одлуката на избирачите; податоци со кои го откриваат идентитетот на политичките субјекти и/или на поединци вклучени во инциденти или други неправилности на денот на гласањето како и изјави од кандидати во изборниот процес, од учесниците во изборна кампања, од претставници на политички партии, и од носители на функции во органите на власт.

Доставување извештаи за емитувано платено политичко рекламирање

Агенцијата ги информираше радиодифузерите, дека на радијата и телевизиите кои врз основа на склучени договори со учесниците во изборните процеси ќе емитуваат платено политичко рекламирање (ППР) на претседателските кандидати и на кандидатите за градоначалници во општините Дебар, Ново Село и Охрид, трошоците, согласно Изборниот законик, ќе им ги исплати Државната изборна комисија врз основа на доставени фактури.

Според Изборниот законик, пред исплата на трошоците за емитуваното ППР, Агенцијата е должна до ДИК да достави извештај за вкупното времетраење на платено политичко рекламирање што било емитувано кај секој радиодифузер, првпат на 10-от ден од изборната кампања, а вторпат на 7-от ден по завршување на кампањата. Оттаму, во согласност со Упатството што Советот на Агенцијата го усвои на 29 март 2019 година, Агенцијата побара од радиодифузерите да достават податоци за емитуваното платено политичко рекламирање, прво за периодот од 1 до 7 април 2019 година, а потоа и за периодот од од 8 април до 3 мај 2019 година.

Врз основа на податоци доставени од радиодифузерите, на 10 април Агенцијата до Државната изборна комисија достави Извештај за емитуваното платено политичко рекламирање од страна на радиодифузерите, за периодот од 1 до 7 април 2019 година. Истиот е достапен на www.avmu.mk.

NEWSLETTER

Соопштенија за јавност

Агенцијата преку соопштение за јавност, информираше дека во првите денови од изборната кампања, во дел од спотовите на кандидатите за претседателските избори кои се емитуваат на телевизиските сервиси, регистрирано е учество на малолетници. Агенцијата потсети дека согласно членот 76 од Изборниот законик, не е дозволено учество на малолетници во платено политичко рекламирање.

Преку соопштение беше осуден нападот врз новинарот и снимателот на ТВ21 во селото Арачиново пред и во зградата на општината. Агенцијата апелираше дека медиумските работници мора да бидат ослободени од сите видови притисоци и закани за да можат непречено да ја извршуваат својата работа – информирање на јавноста. Зачувувањето на достоинството на новинарската професија и безбедноста на медиумските работници се особено важни и од тие причини апсолутно неприфатливи се нападите на претставниците на медиумите.

Агенцијата преку соопштение посочи дека непријатно е изненадена од одлуката на Владата, да даде негативно мислење за Регулаторната стратегија за развој на аудио и аудиовизуелната дејност за периодот од 2019 до 2023 година и да побара нејзино ревидирање поради тоа што не е усогласена со „другите стратешки документи за развој на оваа област“.

Агенцијата потенцираше дека со одлуката да даде мислење и да бара ревидирање, Владата, ги надмина своите надлежности и постапи спротивно на насоките од извештаите на Европската комисија за напредокот на РСМ и на препораките на Советот на Европа, за гарантирање на независноста на регулаторните тела во областа на медиумите. Имено, во клучната Препорака на Советот на Европа за независноста и функционирањето на регулаторните тела, јасно и недвосмислено се истакнува дека јавните власти не смеат да влијаат на независноста на медиумските регулатори. Основната цел на овие препораки е да се спречат токму ваквите упади на извршната власт во работењето на регулаторите. Регулаторната стратегија беше доставена до Владата, до Собранието и до МИОА не за усвојување туку за да ги информира за тековните состојби во медиумската сфера, како и за активностите коишто Агенцијата ќе ги преземе во следните пет години, во насока на подобрување на одредени аспекти во сферата на медиумите. Оваа стратегија не е неусогласена со, како што наведува Владата „другите стратешки документи за развој на оваа област“, имајќи предвид дека такви документи не постојат.

Агенцијата, потсети дека за да изработи издржана и квалитетна стратегија, во нејзиното изготвување ги вклучи пошироката експертска јавност, новинарските здруженија, граѓанските организации од сферата на медиумите, преку учество во бројните одржани состаноци и јавни расправи.

Податоци за досегот на радиостаниците и за уделот во вкупната гледаност на телевизиските станици, за првиот квартал од 2019 година

Во април за потребите на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги беше изработено истражување за досегот на радиостаниците и за уделот во вкупната гледаност на телевизиските станици, за првиот квартал од 2019 година.

Податоците за досегот на радиостаниците и за уделот во вкупната гледаност на ТВ станиците, за првиот квартал од 2019 година, можат да се преземат на www.avmu.mk.

Надзори врз радиодифузери, ОЈЕКМ и печатени медиуми

Радифузери

Врз сите радиодифузери коишто емитуваат ТВ или радио програма, извршен е редовен административен надзор за обврската на својата програма да ги објават најдоцна до 31 март 2019 година, податоците за сопственичка структура, уредништво, извори на финансирање во 2018 година, и снимка од објавата да достават до Агенцијата во рок од 15 дена од денот на објавувањето. Надзорот покажа дека само радиото МХ од Охрид не ја исполни оваа обврска од Законот за медиуми.

Врз сите 120 радиодифузери кои имаат дозвола за телевизиско или радио емитување, извршен е редовен административен надзор за исполнување на обврската до 31 март 2019 година да достават до Агенцијата, податоци за сопственичка структура, уредништво, извори на финансирање, остварени приходи и расходи во 2018 година, како и податоци за просечната гледаност и слушаност во 2018 година. Надзорот покажа дека оваа обврска не ја исполниле ТВ Канал Вис од Струмица, ТВ Дуге од Гостивар, радио БИ КИ АЛ од Битола и МХ Радио од Охрид. На 23 април ТВ Канал Вис од Струмица и МХ Радио од Охрид ги доставија потребните податоци со што ја исполнија обврската од Законот за медиуми.

За обврските за употреба на јазикот во програмата, дневно емитување 12 часа програма и обврската за емитување најмалку 30% програма изворно создадена, за заштита на малолетните лица, за почитување на правилата за емитување аудиовизуелни комерцијални комуникации, обврските при обезбедување квизови и за емитување игри на среќа, редовен надзор е извршен врз ТВ Шења, 1 ТВ, ТВ 21-М и Клан Македонија.

NEWSLETTER

При надзорот кај ТВ 21-М и ТВ Клан Македонија констатирано е прекршување на обврската за емитување најмалку 30% изворно создадена програма, како македонски аудио или аудиовизуелни дела, во текот на еден ден. Кај ТВ 21-М е констатирано прекршување на правилата за заштита на малолетната публика. Кај истите медиуми е извршен и редовен административен надзор за почитувањето на обврските за објава на импресум, идентификација на радиодифузерите и на податоците кои треба да се направат достапни до корисниците. При надзорот, кај ТВ Шења е утврдено дека во дел од програмите не се објавени податоците со кои се идентификуваат авторите кои учествуваат во изработка на аудиовизуелните содржини и не се обезбедени информациите што треба да се направат достапни до корисниците, додека кај 1ТВ и ТВ 21-М, во дел од прилозите во информативните програми „Вести“ не се целосно објавени податоците за импресум. На програмата на ТВ Клан Македонија не се констатирани прекршувања.

По добиени претставки, вонреден програмски надзор за почитувањето на обврските за заштита на малолетната публика извршен е врз ТВ Сител. Надзорот го опфати играниот серијал „Далеку од дома“ емитуван на програмата на ТВ Сител на 1, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13 и 14 март 2019 година, во однос на категоризацијата и периодот на емитување. При надзорот не се констатирани прекршувања на ЗАВМУ. По службена должност, извршен е вонреден програмски надзор врз програмата на ТВ Компани 21-М и 1 ТВ, за обврската за употребата на јазикот во програмата. Со надзорот е констатирано дека на 15, 16 и 17 април 2019 година, на програмата на ТВ Компани 21-М, во рамки на две изданија на емисијата „Клик Плус“, говорот на водителот на емисијата е емитуван изворно на српски јазик, без превод на албански или македонски јазик. Во однос на 1 ТВ констатирано е дека во рамки на емисијата „Отворено студио 1“ е емитуван разговор со претседателот на ЛДП од Србија, при што говорот на гостинот е емитуван изворно на српски јазик, без превод на македонски јазик.

Јавни опомени за радиодифузери

Советот на Агенцијата во април донесе шест решенија за јавно опоменување на радиодифузери: четири за ТВ Компани 21-М - за непочитување на правилата за заштита на малолетна публика, за употреба на јазикот во програмата; за необјавување на податоци за импресум и за неемитување на најмалку 30% изворно создадена програма, едно за ТВ 24 Вести - за непочитување на правилата за заштита на малолетна публика и едно решение за 1ТВ за употреба на јазикот во програмата.

Оператори на јавни електронски комуникациски мрежи

Врз операторите Кабел Нет од Струмица, Спајдер Нет од Гевгелија, Каблекал од Кичево, Канал 16 од Ресен, Македонски Телеком, Пет Нет од Гевгелија, Кабел од Струмица и Алтра – Сат 2000 од Охрид, извршен е редовен програмски надзор за обврските за регистрација на програмски сервиси и титлување на програмските сервиси кои операторите ги реемитуваат. Со надзорот беше констатирано дека операторот Каблекал ги реемитува програмските сервиси „KCN 1“, „KCN 2“, „KCN 3“, „Klassic TV“ и „Dobra Makedonska,“ кои не се опфатени со потврдите за регистрација на програмски сервиси издадени од Агенцијата, операторот Алтра – Сат 2000 ги реемитува програмските сервиси „ZDF“, „Das Erste“, „Eurosport 1“, „Eurosport 2“, „Animal Planet“, „TV Duga“, „Discovery“ и „TLC“, операторот Пет Нет ги реемитува програмските сервиси „Al Jazeera“, „Da Vinci“, „Travel Channel“ и „Outdoor“, додека Кабел од Струмица го направил истиот прекршок реемитувајќи го „DM SAT“.

На операторите Алтра-Сат 2000 и Каблекал, поради констатирани прекршувања им се изречени мерки јавна опомена.

Печатени медиуми

За почитувањето на обврските на издавачите на печатени медиуми, да ги објават во најмалку еден дневен весник најдоцна до 31 март 2019 година, податоците за сопственичка структура, седиштето на правните лица или физичките лица кои се сопственици на акции или удел кај издавачот на медиуми, како и податоци за процентот на акции или удели кои ги стекнале, и исечокот од објавата да го достават до Агенцијата, надзор е извршен врз 21 издавач на печатени медиуми. Надзорот е извршен на 25 април и истиот покажа дека сите издавачи ја исполниле оваа обврска од Законот за медиуми.

Вонреден административен надзор за почитувањето на обврската за импресум е извршен врз издавачите Арс Ламина и Колор Медиа Плус. Со надзорот се опфатени изданијата за месец март на магазините „Мини Либи“ бр.13 и Либи бр.13, чиј издавач е Арс Ламина, и изданието за месец март на магазинот „Home Style“ бр.5, чиј издавач е Колор Медиа Плус. При надзорот не се констатирани прекршувања. Вонреден надзор е извршен и врз месечникот „Добра храна“ на издавачот Колор Медиа Плус ДОО за почитување на обврската за објавување импресум. Надзорот покажа дека издавачот целосно ја исполнил законската обврска.

